

Daha Çok Denetim, Daha Çok Sansür!

Türkiye’de İnternet yeni bir tehlikeyle karşı karşıya! 5651 sayılı yasada yapılması önerilen değişikliklerle; URL bazlı erişim engelleme, TİB Başkanı ve Bakan emriyle erişim engellemeleri, daha fazla takip ve sansür hayatımıza giriyor. Yok olan basın özgürlüğünün ardından İnternet de tamamen kontrol ve denetim altına alınmak isteniyor.

Türkiye’de İnternet’le ilgili ilk yasal düzenleme olarak 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun, 2007 yılında yürürlüğe girmiştir. Yasanın uygulanmasıyla başlayan erişim engellemeleri, İnternet kullanıcılarının büyük çoğunluğunun yararlandığı hizmetleri de kapsadıkça düzenlemeye karşı tepkiler artmış, kullanıcılar İnternet ortamında büyüyen tepkilerin ardından ilk olarak 19 Haziran 2010’da gerçekleştirilen bir eylemle, “Sansürsüz İnternet” isteklerini sokakta dile getirmişlerdir.

2010 yılında “İnternet’in Güvenli Kullanımına İlişkin Usul ve Esaslar” yönetmeliğiyle gündeme gelen “Aile ve Çocuk Filtresi” düzenlemeleri ile birlikte sansür tartışmaları alevlenmiş ve 15 Mayıs 2011 tarihinde Türkiye’nin birçok ilinde kitlesel eylemler gerçekleştirilmiştir.

5651 sayılı yasa konusunda, başta yurtiçinden uzmanların ve konuyla ilgili demokratik kitle örgütlerinin yoğun eleştirileri, yapılan çalıştaylar, uluslararası tepkiler ve AİHM kararı [1] varken; bütün bunlar dikkate alınmadığı gibi İnternet üzerinden yapılan yayınları daha yoğun bir baskı ve denetim altına almak üzere yeni bir düzenleme önerisi önümüze getirilmiştir.

TBMM Başkanlığı’na yine bir

“torba yasa” içerisinde sunulan kanun değişikliği teklifi [2] ile, 5651 sayılı yasada yapılması öngörülen değişikliklerin başlıcaları şunlardır:

• **Engelleme öncesi, “Uyar-Kaldır” mekanizmasının işletilmesi öne çıkarılmaktadır.**

• Erişim Sağlayıcıları Birliği kurularak, TİB ve mahkeme kararlarının bu birlik üzerinden uygulanması öngörülmektedir.

• **DNS tabanlı engellemenin yanı sıra, URL ve IP tabanlı engelleme ile engelleme yöntemleri genişletilmektedir.**

• TİB Başkanı veya ilgili Bakan’ın talimatıyla erişim engelleme mümkün hale getirilmektedir.

• **Yer sağlayıcılara yönelik hapis cezası para cezasına dönüştürülmektedir.**

• İnternet trafik bilgisinin zorunlu tutulma süresi 6 aydan 1 yıla çıkarılmaktadır.

• **Hukuki karar süreçlerinin daha çabuk sonuçlandırılması hedeflenmektedir.**

İlk olarak Gezi Direnişi boyunca “üç maymun”u oynayan merkez medyaya alternatif olarak, insanların İnternet ve özellikle sosyal medya üzerinden doğru bilgiye ulaşmasının sonrasında gündeme gelen bu düzenleme ile ilgili Temmuz 2013’te çıkan haberlere göre; Ulaştırma Bakanlığı kullanıcı bilgilerini alabilmek için Twitter’dan Türkiye’de ofis açması isteğinde bulunmuştur. Twitter ise öncelikle hapis yerine para cezası olmak üzere yasal düzenlemelerde değişikliği şart koşmuştur [3].

Değişiklikler Ne Anlama Geliyor?

- Erişim engelleme, bugünkü haliyle, mahkeme kararı veya Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı’nın (TİB) bazı katalog suçlar için re’sen karar vermesiyle

uygulanmaktadır. Yeni değişikliklerle, TİB Başkanı veya Bakan’ın talimatıyla erişimin engellenmesi, ifade özgürlüğünün önündeki en büyük tehditlerden biridir.

- “Uyar-Kaldır” uygulaması halihazırda, büyük ölçekli içerik sağlayıcıların kendi içlerinde – doğru ya da yanlış – kullandığı bir yöntemdir. Bu düzenleme küçük ölçekli, özellikle yerel içerik sağlayıcılar açısından baskı ve otosansür mekanizmasına dönüşecektir. Bu aynı zamanda, içeriğe yönelik müdahalelerin takibinin de artık olanaklı olamayacağı anlamına gelmektedir.

- URL tabanlı engelleme, daha gelişmiş denetim ve takip altyapılarının kullanılmasını gerektirecektir. Bu altyapıların nasıl kullanılacağını, TİB’in izleme ve takip konusundaki kötü sicilini bakarak öngörmek olanaklıdır.

- Erişim Sağlayıcıları Birliği’nin asli görevi erişim engellemek olarak tanımlanmıştır. Ayrıca birlikte ilgili mali düzenlemeler ve denetim altyapıları, Türkiye’de İnternet erişiminin maliyetini artıracaktır.

- Kayıtların uzun süre tutulacak olması, verinin işlenmesi ve fişleme uygulamalarının önünü açmaktadır.

- Karar alma süreçlerinin daha çabuk sonuçlanması için getirilen zaman kriterleri, konuya uzak adli personelin hatalı karar almasına neden olabilecektir.

Bunların ötesinde,

- Yer sağlayıcıların sınıflandırılması, hak ve yükümlülükler bakımından farklılaştırılması (yönetmelik ile düzenlenecek),
- URL engelleme işleminde, anahar kelime bazlı engelleme kullanılması,
- Özellikle sosyal medya düşünlüğünde “Tekzip” yayımlama uygulaması,
- Erişim sağlayıcının alternatif erişim yollarını engelleyici tedbirleri alması,

gibi net olmayan ve ucu açık değişiklikler, uygulama biçimine bağlı olarak endişe uyandırıcı niteliktedir.

Genel Değerlendirme

Mevcut haliyle dahi çokça eleştiri almış ve tepki görmüş 5651 sayılı yasayı iyileştirmek yerine, gelen tüm eleştiri ve tepkilere kulaklarını tıkayarak sansürü ve takibin kapsamını artıran bu değişiklik önerisi iktidarın demokrasi anlayışını açıkça gözler önüne sermektedir.

Büyük sermaye gruplarının tekelinde olan geleneksel medya araçlarının üzerindeki siyasal baskı ve basın bir toplumsal manipülasyon aracına dönüşmesi Gezi direnişiyle birlikte alenileşmiş; İnternet alternatif bir iletişim, doğru

bilgiye uğraşma aracı olarak daha da önem kazanmıştır. İnternet'in sağladığı bilgiye erişim ve ifade özgürlüğü ortamından duyulan rahatsızlık, başta Başbakan olmak üzere iktidarın birçok farklı temsilcisi tarafından dile getirilmiştir.

İşte bu rahatsızlığın ve korkunun bir sonucu olarak uygulamaya sokulmak istenen düzenleme, çağımızı ve İnternet'i anlamaktan uzak, arkaik bir zihniyetin son hezeyanlarıdır. Bugüne kadar İnternet'i kontrol altına almaya çalışan her müdahaleye karşı alternatif araçlar ve yöntemler geliştirilmiş, bu düzenlemeler İnternet'in kayıt dışı kısmını (darknet/deepweb) büyütmeden başka bir işe yaramamıştır.

5651 sayılı yasa ile ilgili bugüne kadar insan hakları, teknik ve hukuki çerçevede pek çok değerlendirme ve önerinin bu düzenleme teklifiyle birlikte hiçbir geçerliliğinin kalmadığı görülmektedir. 5651 sayılı yasa, önerilen haliyle artık iyileştirilmesi olanaklı olmayan, tarihin çöplüğüne atılması gereken bir düzenleme olarak değerlendirilmelidir.

2008 yılında taslak olarak TBMM'ye sunulan “Kişisel Verilerin Korunması Kanunu” [4], yıllardır

gündeme alınmazken, jet hızıyla alt komisyondan geçerek TBMM'ye sunulan bu değişiklik teklifiyle birlikte, bir İnternet koluğu olarak engelleme ve takipten sorumlu Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'na bir MİT görevlisinin atanması da, TİB'in geçmiş uygulamalarını aratacak bir sansür ve denetim sürecinin habercisidir.

Haziran direnişinin egemen blokta yarattığı kırılmayla hukukun uygulanmasındaki keyfiyet, devlet idaresindeki sorumsuzluk ve yolsuzluk, yönetenlerin ve onların medyasının yalanları ortaya saçılmıştır. Hiçbir sansür uygulaması bu pisliği kapatmaya yetmeyecektir, halkın adalet, demokrasi ve özgürlük isteğini bastıramayacaktır.

Kaynakça

[1] <http://www.bthaber.com/aihmden-ifa-de-ozgurlugu-elestirisi>

[2] <http://web.tbmm.gov.tr/gelenkagitlar/metinler/272913.pdf>

[3] <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/24389405.asp>

[4] <http://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0576.pdf>

*Bilgisayar Mühendisleri Odası tarafından 8 Ocak 2014 tarihinde yapılan basın açıklaması metnidir.

Resmi Gazete

Tarih	Sayı	Kurum	
2 Ocak	28870	Elektrik Piyasası Düzenleme Kurumu	Elektrik Piyasası Dağıtım Yönetmeliği
17 Ocak	28885	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	Enerji ve Tabii Kaynaklar Uzmanlığı Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
17 Ocak	28885	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu	Elektronik Haberleşme Sektöründe Acil Yardım Çağrı Hizmetlerine İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
21 Ocak	28889	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu	Elektronik Haberleşme Sektöründe Hizmet Kalitesi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
21 Ocak	28889	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu	Elektronik Haberleşme Sektöründe Hizmet Kalitesi Yönetmeliği Ek-4'ün Uygulanmasına İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
22 Ocak	28890	Ekonomi Bakanlığı	Arka Işık Ünitelerinin İmalinde Kullanılan Led Diyotlu Baskılı Devre Kartlarının İthalatında Tarife Kontenjanı Uygulanmasına İlişkin Tebliğ